

Sygn. akt III Ca 35/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 maja 2015r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku III Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Leszek Jantowski (spr)

Sędziowie: SSO Katarzyna Łubkowska

SSO Przemysław Jasinkiewicz

Protokolant: stażysta Maciej Mądziel

po rozpoznaniu w dniu 23 kwietnia 2015r. w Gdańsku

na rozprawie

sprawy z powództwa T. O.

przeciwko (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Wejherowie

z dnia 23 grudnia 2013r., sygn. akt I C 1825/12

uchyla zaskarżony wyrok w całości, znosi postępowanie w zakresie rozprawy w dniu 17 grudnia 2013r. i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Wejherowie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt III Ca 35/15

UZASADNIENIE

Powód T. O. w dniu 22.06.2011 r. wniósł do Sądu Rejonowego Zielonej Górze pozew przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. o zapłatę kwoty 36.485,60 wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 18.01.2011 r. oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazał, że dochodzona kwota stanowi zwrot kwoty pożyczki udzielonej pozwanej .

Sąd Rejonowy w Zielonej Górze – I Wydział Cywilny nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym w dniu 17.08.2011 r. w sprawie sygn. akt I Nc 2015/11 orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

Pozwana (...) Spółka z o.o. w K. wniosła skutecznie sprzeciw od nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu upominawczym, domagając się oddalenia powództwa, zasądzenia od powoda kosztów postępowania oraz podnosząc nadto zarzut niewłaściwości miejscowej sądu.

Sąd Rejonowy w Zielonej Górze postanowieniem z dnia 15.02.2012 r. stwierdził swą niewłaściwość miejscową i przekazał rozpoznanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Wejherowie.

Wyrokiem z dnia 23 grudnia 2013 r. Sąd Rejonowy w Wejherowie oddalił powództwo i orzekł o kosztach procesu.

Powyższe orzeczenie wydane zostało w oparciu o następujące ustalenia i rozważania:

T. O. w okresie od dnia 29.10.2007 r. do dnia 11.12.2009 r. pełnił funkcję V-ce Prezesa Zarządu pozwanej spółki (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. wpisanej do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod Nr (...).

Dniu 30.04.2008 r. T. O. działając w imieniu wspólników spółki cywilnej (...) s.c. (...), E. K. z siedzibą w K. udzielił pozwanej spółce pożyczki w kwocie 550.000,00 zł.

W okresie od 03.06.2009 r. dokonano poniższych wpłat na rzecz pozwanej spółki oraz jej kontrahentów.

- w dniu 9 czerwca 2009 r. kwoty 2.100 zł. na rzecz (...) sp. z o. o. w K.,
- w dniu 3 lipca 2009 r. kwoty 2.050 zł. na rzecz (...) sp. z o. o. w K.,
- w dniu 14 lipca 2009 r. kwoty 1.500 zł. na rzecz (...) sp. z o. o. w K.,
- w dniu 14 lipca 2009 r. kwoty 300 zł. na rzecz (...) sp. z o. o. w K.,
- w dniu 17 lipca 2009 r. kwoty 550 zł. na rzecz (...) sp. z o. o. w K.,
- w dniu 27 lipca 2009 r. kwoty 1.000 zł. na rzecz (...) sp. z o. o. w K.,
- w dniu 30 lipca 2009 r. kwoty 2.500 zł. na rzecz (...) sp. z o. o. w K.,
- w dniu 5 sierpnia 2009 r. kwoty 2.500 zł. na rzecz (...) Bank (...) S.A.,
- w dniu 7 sierpnia 2009 r. kwoty 1.050 zł. na rzecz (...) sp. z o. o. w K.,
- w dniu 10 sierpnia 2009 r. kwoty 1.500 zł. na rzecz (...) Bank (...) S.A.,
- w dniu 14 sierpnia 2009 r. kwoty 1.000 zł. na rzecz (...) sp. z o. o. w K.,
- w dniu 17 sierpnia 2009 r. kwoty 250 zł. na rzecz (...) sp. z o.o. w K.,
- w dniu 19 sierpnia 2009 r. kwoty 300 zł. na rzecz (...) sp. z o.o. w K.,
- w dniu 8 września 2009 r. kwoty 2.020 zł. na rzecz (...) sp. z o.o. w K.,
- w dniu 9 września 2009 r. kwoty 2.000 zł. na rzecz (...) sp. z o.o. w K.,
- w dniu 11 września 2009 r. kwoty 1.000 zł. na rzecz (...) sp. z o.o. w K.,
- w dniu 16 września 2009 r. kwoty 2.050 zł. na rzecz (...) sp. z o.o. w K.,
- w dniu 21 września 2009 r. kwota 30,60 zł. prowizja od operacji,
- w dniu 21 września 2009 r. kwoty 6,120 zł. na rzecz U. Gminy w K.,
- w dniu 23 września 2009 r. kwoty 300 zł. na rzecz (...) sp. z o.o. w K.,

- w dniu 24 września 2009 r. kwoty 2.050 zł. na rzecz (...) sp. z o.o. w K.,
- w dniu 2 października 2009 r. 865zł. na rzecz (...) S.A. – Inspektorat w K.,
- w dniu 8 listopada 2008 r. kwoty 2.500 zł. na rzecz (...) Bank (...) S.A.

Pismem z dnia 04.03.2011 r. powód wezwał pozwaną spółkę do zapłaty spornej należności.

Pozwana nie uznała wiarygodności powoda, uznając żądanie zapłaty za bezpodstawne.

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie dokumentów przedłożonych przez strony w toku postępowania, w tym również dołączonych do akt sprawy Sądu Rejonowego w Zielonej Górze w sprawie IV P (...) oraz Sądu Rejonowego w Gdyni w sprawie IV P (...). Sąd poczynił także ustalenia na podstawie zeznań reprezentanta pozwanej A. S. i jedynie po części na podstawie zeznań powoda.

Sąd pierwszej instancji podkreślił, iż dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie niezbędne było ustalenie, czy istotnie, jak wywodzi powód, strony zawarły bez zachowania formy pisemnej umowę pożyczki, a jeśli tak, to jakie ewentualnie były postanowienia przedmiotowej umowy, a nadto dodatkowo ustalenie, z jakiego tytułu pochodziły środki finansowe objęte wpłatami załączonymi do pozwu wniesionego w niniejszej sprawie.

W ocenie Sądu pierwszej instancji niespornym jest, że poza umową z dnia 30.04.2008 r. (k. 19-20) strony nie zawierały na piśmie innych umów pożyczek, podobnie z treści pozwu wynika jednoznacznie, że żądaniem pozwu objęte są roszczenia z tytułu pożyczek udzielonych indywidualnie przez powoda, jako osobę fizyczną (konsumenta), a tym samym sporne roszczenia bez wątplenia nie wynikają z umowy z dnia 30.04.2008 r.

Zdaniem Sądu zeznania powoda, jakoby istotnie w swoisty nieformalny sposób miał udzielić pozwanej spółce bliżej nieokreślonej pożyczki nie zasługują na wiarę. Nie sposób w ocenie Sądu nie zwrócić uwagi na okoliczność, że treść zeznań powoda, podobnie analiza żądania pozwu, nie pozwalała na precyzyjne ustalenie, w jakiej dacie, w jakich okolicznościach miało nastąpić zawarcie umowy pożyczki, wreszcie - co najistotniejsze - jakie były postanowienia samej umowy. Powód nie wskazał kwoty pożyczki, daty jej wymagalności, ani oprocentowania. Nawet gdyby przyjąć, iż pożyczka ta miała postać linii kredytowej to strony powinny ustalić choćby górne limity. Tymczasem powód wskazywał jedynie, że wpłaty dołączone do pozwu stanowiły kwoty rzekomych kolejnych pożyczek udzielanych pozwanej spółce, nie oferując jednocześnie żadnego dowodu na poparcie tych twierdzeń. Sąd wskazał, iż w sprawie IV P (...) przedłożone wpłaty miały dowodzić wykonywania przez powoda obowiązków pracowniczych w ramach stosunku pracy. Sąd nie znalazł zatem podstaw, aby w niniejszej sprawie wpłaty te traktować jako dowód udzielonych pożyczek. Nadto powód nie wskazał, dlaczego tak pokaźna suma rzekomo udzielonej pożyczki nie została w żaden sposób udokumentowana. Powód w żaden przekonujący sposób nie potrafił tego wyjaśnić. Przy żadnym przelewie nie wskazano, że stanowi on uruchomienie kolejnej transzy pożyczki, podczas gdy powód sam przyznał, iż przelewy dotyczące pożyczki z dnia 30.04.2008 r. były opisywane jako pożyczka. Powód nadto nie wykazał także okoliczności, które miałyby towarzyszyć zawarciu umowy.

Nie sposób nadto przyjąć, iż powód pełniący funkcję członka zarządu nie wiedział, jakie są wymogi prawne dla skutecznego udzielania pozwanej pożyczki. W ocenie Sądu Rejonowego powód wiedział, jaki jest zakres jego praw i obowiązków, dlatego gdyby faktycznie zamierzał udzielić spółce pożyczki, być może zrobiłby to w prawidłowej formie.

Wobec tego, że powód nie wykazał podnoszonych w pozwie twierdzeń co do istnienia spornego zobowiązania, oraz co do źródeł pochodzenia środków finansowych stwierdzonych dowodami wpłat załączonymi do pozwu, Sąd oddalił powództwo.

O kosztach procesu Sąd orzekł na mocy art. 98 § 1 i 3 k.p.c. obciążając nimi powódkę, jako stronę przegrywającą spór.

Apelację od powyższego orzeczenia wywiódł powód, zaskarżył je w całości, podnosząc następujące zarzuty:

1. nieważność postępowania (art. 379 pkt 2 w zw. z art. 67 § 1 art. 71 w zw. z art. 174 § 1 pkt 2 k.p.c.) polegającą na rozpoznaniu przez Sąd niniejszej sprawy pomimo braku organu uprawnionego do reprezentowania strony pozwanej, braku decyzji Sądu, w przedmiocie zawieszenia postępowania mimo że w składzie organów jednostki organizacyjnej będącej stroną zachodziły braki uniemożliwiające jej działanie, a Sąd był zobligowany do wydania stosownego postanowienia z urzędu,

2. naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, to:

a) art. 300 § 1 k.p.c. w zw. z art. 266 § 1 k.p.c. poprzez przesłuchanie A. S. w charakterze strony, bez odbierania od niego przyrzeczenia,

b) art. 234 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie przez Sąd Rejonowy domniemania posiadania samoistnego wynikającego z art. 339 k.c.,

c) art. 230 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy pozwana nie się na temat zarzutu pozostawiania spółki w trudnej sytuacji finansowej,

d) art. 6 k.c. w zw. art. 339 k.c. poprzez przyjęcie, że to powód miał udowodnić, iż przez niego środki pieniężne, które były w jego posiadaniu, były jego własnością, a nie spółki (...),

e) art. 231 k.p.c. w szczególności poprzez przyjęcie, iż powód nie zawarł pożyczki z pozwanym, pomimo iż w świetle zgromadzonego materiału dowodowego, w szczególności w postaci potwierdzeń wpłat (potwierdzeń wykonania dyspozycji) oraz z punktu widzenia zasad doświadczenia życiowego, w szczególności dokonując oceny postępowania pozwanego zarówno przed wniesieniem pozwu, jak i w toku postępowania sądowego należało wnioskować, iż powód udzielił pozwanemu pożyczki w wysokości 36.485,60 złotych,

f) art. 233 § 1 k.p.c. w szczególności poprzez dokonanie oceny dowodów w sposób niewszechstronny oraz sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego i logiki, a w tym z pominięciem w dużej części dowodu z przesłuchania stron, w szczególności strony powodowej oraz dowodów pisemnych załączonych do odpowiedzi na sprzeczanie od nakazu zapłaty, w sytuacji, gdy powód co najmniej uprawdopodobnił zawarcie umowy pożyczki na piśmie, a także poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny materiału dowodowego polegające na:

1) przyjęciu, że wpłaty dokonywane przez powoda na rachunek bankowy pozwanej lub jej kontrahentów w łącznej wysokości 36.485,60 złotych nie miały być przekazane na cele związane z finansowaniem (...) sp. z o.o.,

2) przyjęciu, że opatrzenie dokonywanych przez powoda wpłat na konto pozwanego tytułami: „wpłata własna” nie uprawdopodobnia tego, iż wpłaty nie były dokonywane w związku z wykonaniem przez powoda zawartej z pozwanym umowy pożyczki,

3) przyjęciu, że pozwany nie zawierał z powodem umów pożyczki, pomimo iż powyższe wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego,

4) przyjęciu, że wpłacane sumy pieniężne nie były własnością powoda,

5) przyjęciu, iż powód przedstawił załączone do pozwu dowody wpłat na rachunki bankowe w innym postępowaniu sądowym, toczącym się przed Sądem Rejonowym w Gdyni w sprawie IVP (...) na okoliczność wykonywania obowiązków pracowniczych, a tym samym, że wpłacane pieniądze nie były własnością powoda,

6) przyjęciu, że powód nie wyjaśnił przyczyn niedochowania formy pisemnej umowy pożyczki, pominięciu, że powód nie udzielał spornych pożyczek w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, lecz jako konsument, strony nie ustaliły górnej granicy zadłużenia pozwanej, terminu wymagalności pożyczki,

3. naruszenie przepisów prawa materialnego, a to:

- a) art. 339 k.c. poprzez jego niezastosowanie,
- b) art. 720 §1 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, iż powód nie zawarł z pozwanym umowy pożyczki i tym samym przyjęcie, iż pozwany nie jest zobowiązany do zwrotu powodowi kwoty 36.485,60 złotych;
- c) art. 65 k.c. poprzez niezbadanie zgodnego zamiaru stron, a wskutek powyższego błędne przyjęcie, że strony nie zawarły umowy pożyczki i pozwany nie był obowiązany do zwrotu przekazanych przez powoda na rachunek bankowy kwot łącznie w wysokości 36.485,60 złotych,
- d) art. 405 k.c. poprzez jego niezastosowanie i uznanie, iż w przypadku niezawarcia przez strony umowy pożyczki, pozwany nie jest obowiązany do zwrotu kwoty 36.485, -zł jako korzyści majątkowej uzyskanej kosztem powoda bez podstawy prawnej.

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o:

1. uchylenie wyroku w całości, zniesienie postępowania przeprowadzonego od dnia 18.11.2013 r. i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego;

ewentualnie o:

2. zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie I zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 36.485,60 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 18.03.2011 r. do dnia zapłaty oraz w punkcie II poprzez zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu za I instancję w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych;

3. zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu za II instancję według norm przepisanych.

Uzasadniając apelację wskazał skarżący, iż Sąd Rejonowy, prowadził postępowanie sądowe zakończone wyrokiem, w sytuacji, gdy istniała przesłanka skutkująca nieważnością postępowania sądowego. W postępowaniu egzekucyjnym, prowadzonym z udziałem stron pozwana złożyła wniosek o zawieszenie egzekucji wraz z odpisem protokołu z dnia 18.11.2013 r. sporządzonego w formie aktu notarialnego z Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników pozwanej, na którym podjęto uchwałę w przedmiocie odwołania z funkcji Prezesa Zarządu spółki Pana A. S., który jest jedynym członkiem zarządu. Powyższe okoliczności świadczą o tym, iż w okresie rozpoznania niniejszej sprawy przez Sąd I instancji po stronie pozwanej nastąpił brak organ uprawnionego do reprezentacji, a zatem postępowanie przed Sądem I instancji zostało dotknięte nieważnością z przyczyny określonej w art. 379 pkt 2 k.p.c.

Uzasadniając potrzebę przeprowadzenia dowodów z dokumentów przedłożonych przez powoda, skarżący wskazał, iż powołanie się na dowody wymienione w petitum pisma tj. postanowienie Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Kołobrzegu J. B. wydanego dnia 29.01.2014 r. w sprawie sygn. akt JB Km (...) oraz kopia wypisu aktu notarialnego z dnia 18.11.2013 r. rep. A nr(...), wynikała po zamknięciu rozprawy przed Sądem I instancji na skutek zapoznania się przez pełnomocnika z treścią ww. dokumentów w dniu 5 lutego 2014 r.

Powód zauważył nadto, iż pozwany składając zeznania w dniu 17 grudnia 2013 r. nie poinformował sądu, iż nie jest już reprezentantem pozwanej spółki, chociaż miesiąc wcześniej został odwołany z tej funkcji.

W dalszej części powód szczegółowo uzasadnił pozostałe zarzuty.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda zasługiwała na uwzględnienie w zakresie, w jakim zarzucała nieważność postępowania prowadzonego przed Sądem Rejonowym w Wejherowie, co do rozprawy z dnia 17 grudnia 2013 r.

W aktualnie obowiązującym modelu postępowania apelacyjnego sąd drugiej instancji, wskutek zaskarżenia apelacją wyroku sądu pierwszej instancji, rozpoznaje sprawę merytorycznie w granicach zaskarżenia. Dokonuje własnych ustaleń faktycznych prowadząc lub ponawiając dowody albo poprzestając na zaaprobowanym materiale zebranym w pierwszej instancji, kontroluje prawidłowość postępowania przed sądem pierwszej instancji, pozostając związany zarzutami procesowymi przedstawionymi w apelacji, jeżeli są dopuszczalne, ale biorąc z urzędu pod uwagę nieważność postępowania, stosuje przepisy regulujące postępowanie apelacyjne oraz, gdy brak takich przepisów, odpowiednio przepisy dotyczące postępowania przed sądem pierwszej instancji. Sąd odwoławczy samodzielnie ustala podstawę materialnoprawną orzeczenia niezależnie od zarzutów podniesionych w apelacji, orzeka co do istoty sprawy stosownie do wyników postępowania, nie wykraczając poza wniosek zawarty w apelacji i nie naruszając zakazu reformationis in peius oraz rozstrzyga o kosztach postępowania (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r. III CZP 49/07- zasady prawnej, OSNC 2008, Nr 6, poz. 55).

W przedmiotowej sprawie wobec treści apelacji i podniesionego zarzutu nieważności postępowania wystąpiła w ocenie Sądu Okręgowego potrzeba przeprowadzenia uzupełniającego postępowania dowodowego celem ustalenia, czy okoliczności podnoszone w apelacji, a dotyczące braku organów pozwanej spółki miały miejsce.

W wyniku przeprowadzonego uzupełniającego postępowania dowodowego Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Na zwołanym na dzień 18 listopada 2013 r. Zgromadzeniu wspólników podjęto uchwałę o odwołaniu z funkcji Prezesa Spółki (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K..

/dowód: odpis aktu notarialnego z dnia 18 listopada 2013 r. rep. A nr (...) – k. 389 -390/ .

Postanowieniem z dnia 29 stycznia 2014 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Kołobrzegu na mocy art. 818 k.p.c. zawiesił postępowanie w sprawie o sygn. akt Km (...).

/dowód: postanowienie Komornika Sądowego z dnia 29 stycznia 2014 r.- k. 388/.

Zarząd spółki został powołany w dniu 7 kwietnia 2014 r.

/dowód: pismo Komornika Sądowego z dnia 8 maja 2014 r. – informacja o stanie egzekucji w sprawie Km (...) – k. 437 akt./

Na zwołanym na dzień 29 października 2014 r. Zgromadzeniu wspólników podjęto uchwałę o odwołaniu z funkcji Prezesa Spółki (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K..

/dowód: odpis aktu notarialnego z dnia 29 października 2014 r. Repertorium A nr (...) – k. 439 – 440/.

Postanowieniem z dnia 5 listopada 2014 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Kołobrzegu na mocy art. 818 k.p.c. zawiesił postępowanie w sprawie o sygn. akt Km (...).

/ dowód: postanowienie Komornika Sądowego z dnia 5 listopada 2014 r.- k. 438/.

W dniu 20 lutego 2015r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. podjęło uchwałę o powołanie Prezesa Zarządu A. S. (okoliczność bezsporna, vide także ; informacja od notariusza L. W. z dnia 11 marca 2015r. k. 457, pismo pozwanego k.448, informacja odpowiadająca odpisowi aktualnemu z Rejestru Przedsiębiorców k.434-436).

Sąd Okręgowy dokonał ustalenia powyższego stanu faktycznego na podstawie dokumentów, przedłożonych przez powoda, których autentyczności, ani wiarygodności nie kwestionowała żadna ze stron postępowania. Wskazać należy, iż zgodnie z art. 244 § 1 k.p.c. dokumenty urzędowe, sporządzone w przepisanej formie przez powołane do tego organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania, stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Wskazać należy, iż akt notarialny, stanowiący czynność notarialną (art. 79 ust. 1 w zw. z art. 2 ust.

2 ustawy z 1991 r. - Prawo o notariacie) ma charakter dokumentu urzędowego w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania cywilnego. Charakter dokumentu urzędowego ma także dokument sporządzony przez komornika (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2014 r., V CSK 563/13, LEX nr 1545039; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2006 r., I UK 153/06, OSNP 2008/1-2/22, LEX nr 350462). Dokumenty urzędowe korzystają z domniemania zgodności z prawdą tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone oraz z domniemania prawdziwości - autentyczności pochodzenia takiego dokumentu od jego wystawcy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2010 r., IV CSK 90/10, LEX nr 603427; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2010 r., IV CSK 187/10, LEX nr 667507). Dokumenty przedłożone w nn. sprawie nie zostały skutecznie podważone, zatem Sąd nie znalazł powodu, aby odmówić im wiarygodności.

Zgodnie z art. 378 § 1 k.p.c. Sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji, w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Przy czym dla dopuszczalności rozważenia z urzędu przez Sąd drugiej instancji nieważności postępowania przed Sądem I instancji bez znaczenia jest to, która ze stron wniosła apelację, gdyż kwestię nieważności postępowania sąd odwoławczy rozważa bez względu na to, którą ze stron dotknęły skutki nieważności postępowania. Ustanowione w postępowaniu cywilnym rygory służą bowiem nie tylko interesom stron, ale chronią także interes wymiaru sprawiedliwości, wyrażający się w zagwarantowaniu pewności i stabilności orzeczeń sądowych (por. postanowienie Sadu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2014 r., III UZ 13/14, LEX nr 1616918; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2013 r., IV CZ 94/13, LEX (...)). Apelację w niniejszej sprawie wniósł powód i mimo tego, że zarzut nieważności nie dotyczy reprezentacji jego osoby Sąd przystąpił do jego oceny, mając na uwadze powyższe wywody.

Z uzupełniających ustaleń stanu faktycznego, poczynionych przez Sąd II instancji wynika, iż w dniu, w którym nastąpiło zamknięcie rozprawy – 17 grudnia 2013 r., pozwana spółka nie posiadała organu uprawnionego do jej reprezentacji, co wynika z przedłożonych dokumentów (akt notarialny z dnia 18 listopada 2013 r. rep. A nr (...)).

W myśl art. 67 § 1 k.p.c. osoby prawne oraz jednostki organizacyjne, o których mowa w art. 64 § 1¹, dokonują czynności procesowych przez swoje organy albo przez osoby uprawnione do działania w ich imieniu. W art. 38 k.c. wskazano, iż osoba prawna działa przez swoje organy w sposób przewidziany w ustawie i w opartym na nim statucie. Działanie tych jednostek traktowane jest jako działanie osoby prawnej, przy czym muszą zostać zachowane następujące warunki: przepisy regulujące ustrój danej osoby prawnej muszą przewidywać określony rodzaj organu, konkretna osoba fizyczna musi zostać powołana zgodnie z prawem do pełnienia funkcji organu, osoba ta wypełniała funkcję organu w granicach jego kompetencji. Wskazać należy, iż w przypadku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością organem spółki jest zarząd (art. 201 § 1 k.s.h.).

Ze względu na powyższe regulacje, oparte na założeniu, że czynności procesowe winny wykonywać osoby uprawnione do działania w imieniu osoby prawnej (art. 67 § 1 k.p.c.) i w powiązaniu możliwości korzystania przez osobę prawną ze zdolności procesowej z posiadaniem organu uprawnionego do działania w jej imieniu - wykluczona została dopuszczalność występowania w postępowaniu sądowym osoby prawnej, która nie ma umocowanego do działania za nią organu. Jeśli brak właściwego organu uprawnionego do działania za stronę nastąpił w toku postępowania i również nie został w wyznaczonym terminie uzupełniony, sąd znosi postępowanie w zakresie, w jakim jest ono dotknięte brakiem i zawiesza postępowanie na podstawie art. 174 § 1 pkt 2 w zw. z art. 71 k.p.c. Jeżeli mimo zaistnienia wskazanych wyżej przesłanek postępowanie nie zostanie zawieszono, to w - w myśl art. 379 pkt 2 k.p.c. - dotknięte jest ono nieważnością (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2006 r., I CSK 224/06, LEX nr 276251). Ustawodawca, wykluczając dopuszczalność postępowania z udziałem osoby prawnej, która nie ma umocowanego do działania za nią organu, nakazał sądowi wzięcie tej okoliczności pod rozwagę w każdym stanie sprawy (art. 202 zdanie drugie k.p.c.), niezależnie od tego, czy brak ten ma charakter pierwotny, czy też wtórny oraz w jakiej roli procesowej występuje osoba prawna dotknięta tym brakiem.

Stosownie do treści art. 379 pkt. 2 k.p.c. nieważność postępowania zachodzi, jeżeli strona nie miała zdolności sądowej lub procesowej, organu powołanego do jej reprezentowania lub przedstawiciela ustawowego, albo gdy pełnomocnik strony nie był należycie umocowany. Przepis art. 379 pkt 2 k.p.c. nakazuje uznać za nieważne postępowanie, w

którym występował nienależycie umocowany pełnomocnik, bez względu na sposób jego działania i konsekwencje wynikające z tego faktu dla strony, a zatem bez względu na to, czy skutkiem udziału rzekomego pełnomocnika było pozbawienie strony możliwości obrony jej praw, czy działania tej osoby okazały się tak skuteczną obroną, że doprowadziły do wydania przez sąd korzystnego dla tej strony wyroku. Dlatego w wypadku istnienia podstawy nieważności postępowania z art. 379 pkt 2 k.p.c. poszukiwanie przyczyn nieważności także w treści art. 379 pkt. 5 k.p.c. jest zbędne. Tym bardziej za nieważne należy uznać postępowanie, w trakcie którego strona nie posiadała organów, pozwalających na skuteczne umocowanie pełnomocnika. Gdyby w sprawie wystąpił jedynie brak w postaci wadliwie sporządzonego, czy też niewłaściwie podpisanego dokumentu pełnomocnictwa, istniałaby możliwość sanowania tego uchybienia na etapie postępowania apelacyjnego poprzez potwierdzenie czynności wprost przez stronę. Wówczas jednak przyczyny nieważności należałoby upatrywać w przesłance nienależytego umocowania, wymienionej w paragrafie drugim art. 379 k.p.c. in fine, nie natomiast w przesłance posiadania przez stronę organu powołanego do reprezentacji. Jeżeli w toku całego postępowania przed sądem pierwszej instancji strona w ogóle nie posiadała organu w postaci zarządu, sanowanie skutku tej przesłanki nieważności przez nowo powołany organ jest niemożliwe (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 8 listopada 2013 r., I ACa 547/13, LEX nr 1394241). Ustalenia faktyczne poczynione w warunkach nieważności i prawidłowość innych czynności procesowych przeprowadzonych w nieważnym postępowaniu pozbawione są bez znaczenia, ponieważ wada, jaką dotknięte zostało całe postępowanie, wyłącza możliwość podejmowania jakichkolwiek rozważań w oparciu o jego wyniki. W świetle art. 379 pkt 2 k.p.c. brak organu powołanego do reprezentowania strony stanowi przyczynę nieważności postępowania niezależnie od tego, czy w imieniu tej strony działa pełnomocnik (por. wyrok Sadu Najwyższego z dnia 7 listopada 2006 r., I CSK 224/06, LEX nr 276251).

W niniejszej sprawie pozwana spółka jak wynika z treści KRS reprezentowana jest przez jednoosobowy zarząd, członkiem tego zarządu jest A. S. (k. 69-70). W dniu 18 listopada 2013 r. członek zarządu A. S. został odwołany z funkcji członka zarządu (k. 389 akt). Wobec odwołania członka jednoosobowego zarządu spółka została pozbawiona organu, który mógłby ją reprezentować w toku postępowania. Wskutek powyższego Sąd winien zobowiązać pozwanego do uzupełniania braku w zakresie zdolności procesowej i wyznaczyć pozwanemu odpowiedni termin do uzupełnienia tego braku (art. 70 § 1 k.p.c., art. 71 k.p.c.), gdyby zaś brak ten nie został uzupełniony Sąd winien znieść postępowanie w zakresie dotkniętym brakiem i zawiesić postępowanie na mocy art. 174 § 1 pkt. 2 k.p.c. w zw. z art. 71 k.p.c. Tymczasem Sąd I instancji prowadził dalej postępowanie w sprawie – rozprawa z dnia 17 grudnia 2013 r. i wydał skarżone orzeczenie. W takim przypadku dalsze procedowanie dotknięte zostało nieważnością, którego przyczynę stanowił brak organu powołanego do reprezentowania strony pozwanej. Nie miało przy tym znaczenia to, czy pozwanego w postępowaniu reprezentował pełnomocnik.

Wymaga nadto podkreślenia, iż w dniu zamknięcia rozprawy apelacyjnej pozwana spółka posiadała organ powołany do jej reprezentacji (k. 457 akt), jednakże jak wskazano powyżej nie jest dopuszczalne, aby nowo powołany organ sanował przesłankę nieważności, jaką był brak organu do reprezentowania spółki w postępowaniu przed Sądem I instancji.

Podkreślić należy, że nieważność postępowania określana jest jako tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza, jako że powoduje uchylenie zaskarżonego orzeczenia niezależnie od tego, czy miała wpływ na jego treść. Wobec stwierdzenia nieważności postępowania Sąd Okręgowy nie badał zasadności zarzutów apelacji. Stanowisko takie znajduje potwierdzenie w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz.U. Nr 38, poz. 249), gdzie nie znalazł się odpowiednik § 157 poprzednio obowiązującego regulaminu.

Z tych też przyczyn Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok w całości, zniósł postępowanie w zakresie rozprawy w dniu 17 grudnia 2013 r. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Wejherowie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego na mocy art. 108 § 2 k.p.c.